

Levenslessen van Prediker (2)

Prediker 3:1-4:12

De zoon van David en koning van Jeruzalem deelt zijn wijsheid mee over het leven op deze aarde zonder God. Hij begint zijn boek met de conclusie van zijn observaties “**Ijdelheid der ijdelheden, zegt Prediker, ijdelheid der ijdelheden! Alles is ijdelheid!**” Prediker 1:2. Alles wat de mens uitwerkt is ijdel, of anders gezegd voorbijgaand, tevergeefs.

1 Koningen 3.

De zoektocht van Prediker (3:1-4:12)

Niets is onze macht (3:1-11)

We moeten beseffen dat het leven onder de zon tijdelijk is! Veel dingen liggen niet in onze macht, wij bepalen niet wanneer deze dingen gebeuren. Wij kiezen niet wanneer wij geboren worden of wanneer wij sterven. ... Wij kiezen niet wanneer er oorlog is en wanneer vrede. En veel andere dingen die we doen in ons leven zijn tegenovergesteld van elkaar. Maar hoezeer we denken dat wij de macht hebben om dingen te doen en te bepalen, toch moeten we erkennen dat niets in onze macht is. Ondanks onze invulling van het dagelijks leven zijn wij niet in staat om te zeggen wat er morgen zal gebeuren in ons leven.

We moeten het leven nemen zoals het komt. Hoeveel mensen worden er niet wakker met de gedachte dat ze vandaag dit of dat zullen doen, maar 's avonds zijn ze er niet meer of zijn de dingen anders verlopen dan ze hadden verwacht (vgl Jakobus 4:13-16, hockeyteam Rusland omgekomen in vliegtuigcrash). Wij kunnen de toekomst niet kiezen of controleren. Ons loon is onzeker, onze welvaart is onzeker, onze gezondheid is onzeker (vgl ex-collega waarvan iedereen dacht dat hij onmisbaar was en toch ontslagen werd).

Daarom mag het najagen van datgene wat de aarde ons te bieden heeft niet het hoogste doel zijn van de mens (3:9-10). We zouden kunnen denken, is dit nu de reden van ons bestaan? De ijdelheid van dit leven dwingt de mens om God te zoeken.

“**Alles heeft Hij voortreffelijk gemaakt op zijn tijd; ook heeft Hij de eeuw in hun hart gelegd, zonder dat de mens van het werk dat God doet, van het begin tot het einde, iets kan ontdekken**” 3:11.

God heeft alles zo gemaakt opdat de mens Hem vreze (3:12-15)

God heeft alles goed gemaakt (vgl Genesis 1:31), maar door de zonde is de schepping door haar Schepper aan de vruchteloosheid onderworpen. Er is een groot voordeel dat de schepping aan de vruchteloosheid is onderworpen (vgl Romeinen 8:20-21). Het dwingt de mens om naar de zin van ons bestaan op aarde te zoeken. Het dwingt de mens om zijn Schepper te zoeken, wat een zegen! De ijdele dingen van het leven onder de zon dwingen ons om de dingen te zoeken die boven de zon zijn.

“**Ik heb ingezien, dat het niet in hun eigen macht staat, maar als men zich verheugt en zich te goed doet in zijn leven, kortom als iemand eet en drinkt en het goede geniet bij al zijn zwoegen, dan is dat een gave Gods. Ik heb ingezien, dat al wat God doet, voor eeuwig is; daaraan kan men niet toedoen en daarvan kan men niet afdoen; en God doet het, opdat men voor zijn aangezicht vreze. Wat is, was er reeds lang, en wat zijn zal, is reeds lang geweest; en God zoekt weer op, wat voorbijgegaan is**” 3:12-15.

Als het leven alleen maar bestaat uit de dingen die onder de zon zijn, dan is het leven maar leeg. Waarom heeft God de dingen zo gemaakt? Waarom laat Hij ons leven op een aarde waar we zoveel onbeantwoorde vragen hebben? Omdat Hij wil dat we op Hem vertrouwen en dat wij zouden erkennen dat het aardse ons niet kan bevredigen. We hebben God nodig! Daarom heeft God het leven ijdel gemaakt.

Niets veranderd, wat er is was er al in vroegere tijden zegt Prediker. Ja maar, wij hebben IPODS, GSM'S, LAPTOPS, ... Maar als deze dingen verzadiging brengen waarom leiden ze dan niet tot minder zelfmoorden, minder depressiviteit, ... ?

Er is veel onrecht op aarde (3:16-17)

“**Voorts aanschouwde ik onder de zon de plaats des rechts: daar heerste het onrecht; en de plaats der gerechtigheid: daar**

heerste het onrecht. Ik zeide bij mijzelf: Over de rechtvaardige en de onrechtvaardige zal God gericht oefenen, want er is voor elke zaak en voor elk werk een bestemde tijd” 3:16-17.

Waarom is mijn kind dood geboren? Waarom is dat ongeval gebeurd? Waarom ben ik ziek? Waarom betaalt mijn baas mij niet? Waarom is het dat goede dingen gebeuren aan slechte mensen en slechte dingen aan goede mensen? We weten en zien allemaal dat er veel onrecht heerst op de aarde. Er zijn veel dingen die slecht en verkeerd zijn. En wat kunnen we daaraan doen?

Politiekers beloven veel en doen niet wat ze zeggen. Dat frustrert de mens. Het enige wat we kunnen doen is de volgende keer voor een andere stemmen. Maar deze zal juist hetzelfde doen. Kijk maar naar de politieke crisis waar ons land anno 2011 in zit. Dit frustrert mensen en het verandert niet.

Hoeveel mensen zijn er niet die geen vertrouwen meer hebben in justitie. De instellingen die moeten instaan voor rechtvaardigheid en gerechtigheid werken veelal het tegenovergestelde uit. Mensen die onrecht doen, worden nauwelijks of niet bestraft en slachtoffers blijven hulpeloos achter.

Wie is vaak diegene die promotie krijgt? Meestal diegene die de baas naar de mond praat en de collega's een mes in de rug steekt.

Prediker beseft dat er veel onrecht gebeurt maar weet ook dat God over de rechtvaardige en de onrechtvaardige een oordeel zal vellen. De boodschap is dus om op God te vertrouwen en u niet te laten misleiden door het onrecht van anderen om zelf ook onrechtvaardig te gaan worden.

De mens is gelijk de dieren (3:18-22)

Eerder zagen we al dat het lot van wijzen en dwazen hetzelfde is (2:12-16). Nu zien we dat ook het lot van mensen en dieren onder de zon hetzelfde is. We sterven allebei. Er zijn zelfs dieren zoals de schildpad die langer leven dan de mens. Het leven onder de zon maakt geen onderscheid tussen mens en dier, alles keert terug tot stof. Het is daarom goed om verder te kijken dan het leven onder de zon.

De onderdrukkers hebben de macht (4:1-3)

“Wederom aanschouwde ik alle onderdrukkingen die onder de zon geschieden, en zie: tranen der onderdrukten, en zij hadden geen trooster; maar aan de zijde hunner onderdrukkers was macht; en zij hadden geen trooster. Daarom prees ik de doden die reeds lang gestorven zijn, gelukkig boven de levenden die nog in leven zijn, en gelukkiger dan die allen prees ik degene, die er nog niet geweest is, die nog niet heeft aanschouwd het boze werk dat onder de zon geschiedt” 4:1-3.

Het is van alle tijden en alle plaatsen dat zij die de macht hebben anderen onderdrukken. Honderd jaar geleden kwamen de vakbonden op voor de rechten van de werknemers die voor hongerlonen in erbarmelijke omstandigheden moesten werken. Toen waren het de grote bedrijven die onderdrukten. Vandaag de dag zijn vakbonden zo groot en machtig geworden dat zij zich er niet voor schamen om te onderdrukken en hun macht te misbruiken.

Zij die de macht hebben onderdrukken! (vg l Psalm 73:1-9,16-17). Voor hen die zonder God leven is dit een droevig bestaan (vgl drugskartels in Mexico waar eerlijke mensen moeten vrezen voor hun leven omdat ze zich uitspreken tegen onrecht).

Tot nu toe hebben we gesproken over dingen die de Prediker heeft ondervonden in zijn zoektocht waarom de mens zich aftobt in het leven onder de zon. Hij heeft ook gesproken over redenen waarom het leven niet kan verzadigen. Nu gaat de Prediker spreken over dingen die beter zijn om te doen in het leven onder de zon, dingen het leven onder de zon meer zin geven.

Beter een handvol rust dan beide vuisten vol zwoegen (4:4-8)

“Ook zag ik, dat al het zwoegen, alsook alle bekwaamheid in het werk, louter naijver is van de een op de ander; ook dit is ijdelheid en najagen van wind. De dwaas slaat zijn armen over elkander en verteert zichzelf. Beter is een handvol rust dan beide vuisten vol zwoegen en najagen van wind” 4:4-6.

We zien het vaak gebeuren dat mensen zich gaan storten op het werk omdat ze graag willen hebben wat de ander heeft. Ze werken wel hard, maar doen het uit afgunst (de burens hebben dit, de burens hebben dat, ...). Daartegenover staat de dwaas die te lui is om te werken en niets anders dan zichzelf heeft om te verteren. Het is dus goed om niet lui te zijn, en

om ‘het werk’ niet de reden van uw bestaan te laten zijn.

“Wederom aanschouwde ik een ijdelheid onder de zon: daar is er een zonder metgezel, ook zoon of broeder heeft hij niet, en er is geen einde aan al zijn zwoegen; ook worden zijn ogen niet verzadigd van rijkdom; Voor wie tob ik mij dan af en ontzeg ik mij het goede? Ook dit is ijdelheid en een kwaad ding” 4:7-8.

Vgl Lukas 12:16-21.

Twee zijn beter dan één (4:9-12)

“Twee zijn beter dan een, omdat zij een goede beloning hebben bij hun zwoegen. Want, indien zij vallen, dan richt de een de ander weer op; maar wee de ene die valt zonder dat een metgezel hem opricht! Ook indien er twee nederliggen, zullen zij warm worden, maar hoe zal een alleen warm worden? Kan iemand er een overweldigen, twee zullen tegenover hem kunnen standhouden; en een drievoudig snoer wordt niet spoedig verbroken” 4:9-12.

Het is beter om door het leven te gaan met vriendschap. Vriendschap is waardevoller dan plezier, macht, bezittingen. Maar toch vinden veel mensen deze dingen belangrijker dan vriendschap en in veel gevallen maken deze dingen vriendschappen kapot. Als je alleen bent kan je niet geholpen worden en kan je zelf ook niet helpen. Te vaak zien mensen niet hoe goed het is voor hun ziel om anderen te helpen. Het is beter te zijn met anderen, want “zoals men ijzer met ijzer scherpt, zo scherpt de ene mens de ander” Spreuken 27:17.